Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 5ta

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

Sectio 5ta.

An in maā Levi poīt dari obligaō gravis et vicissim, nec non an lex humana obligari poīt cum periculo vitæ.

Atueta pro jnā tituli parte iam diximus sect. 1. huius arti in assert. 4. 168.
et seqbus ita namque rdū inibi dicta inbitate tenendū, q. qd si levis quædā
res assumat in fine grave gravis etm sit obligaō in illa maā rdū se levi
quia gravis ē ex fine, unde gmvis pomū tm interdixerit in paradiso Deus
quia tn obstinentia illa ā pomo dbuit eē signū protestativū supremi Dei
dominij et hūnæ subiectnis, adeoq grave hbuerit finē, gravissima illus
præcepti fuerit prævaricaō, qm usq adhuc oēs adomitæ luimus. rdo
qd si levi maā præcepta in eis tgressne accedat foalis gtemptus superioris,
semper mortlr peccatr, superiore enim qua tale gtemnere sine oni dbio
mortle ē, toties autm superiore foalr gtemni dicunt Bb. qties ex quodā
affectu indignatnis ga lege aut legislatore quis n vult subeē legi, sed
sine discretne gtra agit, ipsi superiori offendit, et iste gtemptus ē spe-
cialis inobdtia in gfessne singulariter explicanda. insuper sciendū ē qd
si ex fine aut circumstiis aliqua maā rdū se levis gravis n fiat, attendendū
sit ad ipsa levitate maā ita, ut obligaō n alia præsumat nisi levis,
censetur enim ubi aliud expresse n hbetur ex fine aut circumstiis legislator
se accomodare rei præcepta, adeoq si ipsa levis fuerit n aliter obli-
gare nisi sub levi, si vero gravis sub gravi, simile enim ē de maā
gravi ad fundandā obligatne grave, sicut ē de levi ad fundandā
obligatne levē.

169. Ex his go gstat qd maa aliqua poit ee vel maalt tm levis aut gravis, vel etm
faalt talis. maalt talis censet si abstrahdo a fine aut circumstiis precise rdu
se gsideret, et talis ee iudicet, faalt vero gravis aut levis iudicat si n solu ratne
sui verum etm attentis fine et circumstiis talis sit. sic v.g. in misterio Altaris
affusio aquae ad vinu e rdu se et maalt levis, sed tn e faalt gravis, quia
precipit ad grave aliqd sigfdu, minime ad gfidendu quia e latere Dni sal-
vatoris aqua cum sanguine effluxit, et iterum ad repraesentandu populu fidele
unitu cum capite suo Xo in cuius sanguine redemptg e, p aqua enim in
scriptura freqter populi sigfant. his igit suppositis sit.

170. Assertio; gmvis nulla huna potestas rem tum maalter tum faalt levem
precipere poit aut phibere sub gravi, poest tn rem faalt grave precipere
sub levi, gmvis id freqter fieri n queat e comdr &c. gtra Amicum
Bellarminu Sigabensem et alios quoad 2. parte. Rao autm pro
partis e pro quia n videt unde potestas talis gessa sit huna iurisdictio,
ut rem maalter et faalter levem precipere valeat sub gravi, quia sub gravi
obligari ad aliqd tum maalt tum faalt leve e obligari inpportionate
adeoq iniuste, n autm iudicat recte aut a Xo Ecclie aut a populo princi-
pibus data potestas inpportnate subditos obligdi: go &c. Rdo. quia fundatu
obligatio gravis e maae capacitas, atqi maa levis e incapax obligatnis gravis:
go etm maa simpliciter levis n poest obligari precipi aut phiberi sub grave,
insuper talis lex aperte militat gtra aglitate intis culpa et pena inter
precipiendu et preceptu: sed qd militat gtra aequlitate iniustu e, talis go
lex simpliciter leve sub gravi precipiens iniusta foret, adeoq obligatnem
fundare n poest.

171. Rao autm 2. partis e quia lex unaquaeq obligat tm gtm voltas legisla-
toris dternat ut obliget, et ideo gsequens e, qd si legis lator in maa gravi

lege ex sua discretione vult tm obligare sub levi, lex etm n obligabit
nisi sub levi. Cur autem id legislator pro sua discretione agere n poit
urgens ratio nulla apparet, quin potius contrarium eius ita eruit, imo quia huius-
modi discretio in superiore potest subditorum animos et affectus ita demulcere,
ut eam discretione agnoscentes affectuosius in alia eius imperia observanda
inclinent. 2do quia mulcta gravia talia sunt quae sub nulla lege cadunt
cur ergo n poterit ea, ut eius regimen benignum sit quae prius sub nulla lege fuer-
ant, postmodum obligare sub levi tm, sane nulla ratio ponderans in contrarium
apparet, his ergo quae pro prima tituli parte dicta venerant, satis liquent.
Altera igitur tituli parte quod attinet, an scil. lex humana poit obligare
cum periculo vitae, sciendum est, quia extra omne est controversia quod princi- 172.
ceps rei publicae, aut quaevis alia communitas perfecta saltem in eo casu in quo peri-
clitaretur salus publica nisi ei etm cum manifesto aliquorum subditorum
periculo vitae succurreret, potestatem habeat obligandi subditos cum
discrimine vitae ad observandas leges, et huiusmodi contingere videmus in
bello iusto in quo ob publicam pacem et salutem regni et rex subditos
et Dux suos milites exponit evidenti periculo mortis, in quo casu etm
subditi suo Regi, et milites suo Duci tenentur n obstante vitae periculo
obedire, ex instinctu enim naturae videmus quod pars quaevis se exponit periculo
pro conservando toto bono communi, et universalis seu legalis iustitia hoc expos-
cit, ut membrum seipsum tradat pro totius conservatione. Sed de hoc in
praesenti n quaeritur, quin potius indagatur, an secluso periculo totius communitatis
lege humana universaliter subditos obligare poit cum dispendio vitae.
Assertio 2. quaecumque ex transgressione legis humanae sequeretur transgressio legis divi- 173.
nae aut naturalis lex humana praecedens obliget cum periculo vitae, famae aut alterius gravis
damni, his autem seclusis et quod praedicti debet, nulla lex humana habet potestatem subditos
obligare cum vitae periculo ad sui observantiam est communis et sententia contra Caietanum

Ratio autem 1. partis est, quia nunquam est licitum Deum fovere offendere, et potius vita perdenda famae, fortunaeque bonorum iactura sustinenda est, quam ut transgressione legis humanae quis simul fovet transgrediatur legem divinam aut naturalem, ex cuius transgressione sequitur fovens offensa Dei: quo si aliter lex humana non servari non potest, nisi simul fiat transgressio legis divinae aut naturalis, lex humana per accidens obligabit et modo sui observantiae cum periculo vitae, duo tamen per accidens, nam obligatio ista non est propter legem humanam praecise, sed propter legem divinam aut naturalem quam transgredi necesse est, si lex humana negligeretur: hinc infertur quod si quis praevideat, quod die veneris carnes manducare non voleat, quin eo ipso alios in scandalum, aut vilipensione S. Eucharistiae inducat, teneatur sub mortali abstinere, et ad exemplum fortissimi Eleazari de quo legitur potius morte appetere quam praeceptum Eucharistiae violando in scandalum inducere, aut quemmendi Eucharistiam ansam praebere.

174. Ratio 2. partis est, imo quia legislator non habet potestatem disponendi de vita, et bonis civium, nisi in ordine ad salutem, et bonum communitatis et quidem proportionaliter, sicut quo non quodvis bonum communitatis praeponderat vitae et bonis privatorum civium, sed illud tantum ex cuius defectu communitas de sua salute periclitaretur, ita etiam non recte illius potestas disponendi de vita privatorum civium, nisi quatenus sine dispositione huiusmodi tota communitas periclitaretur, et sane quod a communitate in principe aut a populo in communitate huiusmodi potestas tradita fuerit, ut sine gravi communitatis aut principis necessitate de vita civium possit disponere, iugum foret nimis quam durum et humanae naturae nimis difficile, quando sic lex humana maiorem potestatem disponendi de vita civium sibi conciscaretur, quam sibi ipsae divinae leges vindicant, quod evenire palam est, ut enim sapienter ratiocinatur Sotus le. 1. de J. et J. q. 6. a. 4. neque omnis lex divina obligat cum periculo mortis ad sui observantiam, nisi quando vel honor divinus aut christianae religionis fides periclitaretur, ut si quis christiana fide coram tyranno taceat vel aeterna salus proximi in discrimen adducitur, nisi ei etiam cum periculo vitae subveniatur, vel propria animi salus periclitetur, v.g. existimem me salvari non posse, nisi cum evidenti periculo mortis confessionis aut

Eucharistiae sacramentum suscipiat, et extra hos casus vix reperietur lex divina, quae ad sui observantiam cum manifesto periculo vitae obliget, unde non tenemur cum tali periculo servare divina praecepta de integra confessione vel de sumptione Eucharistiae aliquando in vita, unde multa habemus ex S. Script. in quibus lex divina cum tanto periculo servata non est, sic namque ex necessitate comedit de panibus propositionum David non obstante divino praecepto, nec Canes illi a Laicis comederentur, imo Reg. 21. ita etiam praeceptum de sabbatho servando servatum non est a Machabaeis 1. Mach. 2. nam in die sabbathorum praelium constituerunt adversus hostes, quod tamen per legem non licebat, ita etiam Dominus Math. 12. suos discipulos apud Pharisaeos excusat, quod die sabbathi per necessitatem spicas sederent, quod lege tamen prohibitum erat.

Ratio denique lex est propter bonum communitatis atque extra sui discrimen, et gravissima necessitate bono communi magis interest conservatio partium, quam aliud quodvis commodum, igitur varius 175.
tenendum est, quod extra communem discrimen aut principis gravissima necessitate potestas humana possit obligare, cum periculo vitae. Unum tamen breviter est inferendum, scil. quod si quis occulte excommunicatus, et non nisi cum periculo infamiae se tale gerere possit, non teneatur se principium reficiatur tale ostendere, adeoque non debeat abstinere a sacramentorum administratione, praemissa tamen contritione, similiter nemo cum discrimine gravi sanitatis tenetur diebus interdictis ieiunare, aut abstinere a carnibus etc. cum vitae aut famae aut rei familiaris periculo, aut alio gravi incommodo mentis aut corporis, ad haec enim lex humana quae fragilitati humanae debet se accommodare, non praesumitur se extendere quibus ea quae pro necessitate tituli dicta fuerant satis abundanter patent.

Articulus Ultimus

De

Obligatione legum ad certas personas.

Postquam de obligatione legum ratione se priori articulo satis multa diximus, de earum obligatione ad certas personas hic dicere intendimus, totum tamen articulum non nisi in tres partes distinguimus, in quarum prima quid inquiremus, tum an legislator suis legibus, tum an et quomodo clerici legibus teneantur civilibus. in 2. vero quomodo infantes et amentes item subditi extra territorium existentes legibus patriae obligentur?